

Obdobie cez rok – 4. nedeľa B - Mk 1, 21-28

Učil ich ako ten, čo má moc

V evanjeliu uplynulého týždňa sme počuli ohlásenie posolstva, ktorým Ježiš začal svoje verejné účinkovanie. Povedal: „Božie kráľovstvo je tu, obráťte sa a verte evanjeliu.“ Chcel tým povedať, že starý svet - nespravodlivosť, násilie, týrania atď. sa skončili a začal sa nový svet. Dve dvojice bratov, ktorí boli rybármi na Galilejskom jazere a pochádzali z Betsaidy, z mesta ktoré sa nachádza na severnej časti jazera, sa pripojili k Ježišovi. Uverili v neho a opustili čln, siete, otca a išli za ním. Predstavy o Božom kráľovstve, ktoré oni mali vo svojich hlavách, im avšak neboli ani zďaleka také jasné. Napriek tomu Ježišovi uverili a nasledovali ho. Ježiš im zveril nové poslanie stať sa rybármi ľudí - vyťahovať ľudí zo starého sveta a vovádzať ich do Božieho kráľovstva. Dnes budeme počuť, ako títo štyria bratia spolu s Ježišom trávajú svoj prvý spoločný deň. Počujme, kde sa tento deň začína a čo sa stane:

V sobotu vošiel Ježiš v Kafarnaume do synagógy a učil. I žasli nad jeho učením, lebo ich učil ako ten, čo má moc, a nie ako zákonníci.

V sobotu sa malá skupina zložená z Ježiša a prvých štyroch učeníkov začala hýbať. Kam idú? Idú plniť svoje poslanie: loviť ľudí, tj. vytrhnúť ich zo starého sveta a uviesť ich do nového sveta, do Božieho kráľovstva. Očakávali by sme, že začnú vrhať siete tam, kde sú muži ponorení do vôd zla po krk. Tam, kde sú vyberači daní, hriešnici, ženy pochybného života, úplatkári, tí, ktorí sa uchylujú k násiliu a ktorí používajú zbrane ... Mysleli by sme, že toto sú ľudia, ktorých je potrebné „chytiť“ ako prvých. Namiesto toho avšak idú hodiť svoje siete na posvätné miesto - do synagógy, kde sa modlí, kde počúva Božie slovo. Idú na miesto, ktoré je navštevované serióznymi ľuďmi, veriacimi... Ako to? Prečo idú loviť ryby najskôr tam, priamo do synagógy? Je to preto, lebo prvé oslobodenie, ktoré chce Ježiš dosiahnuť, je dostať ľudí z takej náboženskej inštitúcie, ktorá vstúpuje nesprávny vzťah s Bohom a nesprávny obraz o Bohu.

V katechéze, ktorú rabíni dávali v synagógach, bol Boh predstavený ako zákonodarca, ktorý dáva prikázania – krásne, dobré a potom dozerá na ich dodržiavanie a odmeňuje tých, ktorí ich dodržiavajú a prísne trestá tých, ktorí ich prekračujú. Možno posielal nešťastia, choroby a mor. Ježiš chce ľudí oslobodiť od takéhoto chápania Boha, od takejto katechézy. Pokiaľ sa nenecháme vytrhnúť z takéhoto chápania Božieho obrazu, nie je možné pochopiť novinu Božieho kráľovstva. To je dôvod, pre ktorý Ježiš začína svoje pôsobenie v synagóge v posvätnom mieste.

V evanjeliu podľa Marka nájdeme Ježiša v synagógach až tri krát. Vždy keď vojde dnu, vždy vypuknú konflikty. Dnes uvidíme Ježiša, ktorý sa konfrontuje so silami zla, ktoré zväzujú človeka, ktorý je vo vnútri synagógy.

Potom, o chvíľu neskôr, opäť v synagóge v Kafarnaume, Ježiš uzdraví človeka „vyschnutou rukou“ a farizeji v synagóge reagujú: „*Tento nedodríava sobotu, pretože tradícia, ktorú my učíme, vyžaduje, aby sa o nikoho a o nič v sobotu nestaralo.*“ Pre farizejov je dôležité dodržiavať príkaz nepracovať v sobotu. Ježiš chce „dostať von“ ľudí z tejto náboženskej tradície, ktorá je v kontraste s tou jedinou vecou, ktorá Boha skutočne zaujíma: láska k človeku.

Tretí krát o ktorom evanjelista Marek hovorí, že Ježiš vstúpil do synagógy, tak to bolo v Nazarete. Ježiš je tam zo synagógy vylúčený, pretože jeho spolu-dedinčania sú veľmi úzko spojení s ich tradíciami viery v také náboženstvo ako oni boli zvyknutí a nechcú sa nechať oslobodiť.

Kto boli tí, čo učili v synagógach? Boli to zákonníci a rabíni. Rabínska inštitúcia sa vyvinula vyhnanstva v Babylone, keď kňazi stratili význam, pretože prestal existovať chrám, v ktorom bolo možné prinášať obety. Tak sa zrodili synagógy, kde sa ľudia vo vyhnanstve zhromažďovali, aby si aspoň vypočuli posvätný text z Písma. Tí, ktorí čítali a potom vysvetľovali posvätné texty, boli zákonníkmi. Rovnako keď sa vyhnanstvo skončilo a chrám bol opäť prestavaný, rabíni mali vždy veľký význam, pretože boli referenčným bodom ľudu. Boli to oni, kto vštepovali náuku medzi ľuďmi, bolo to ich slovo, ktoré sa považovalo za Božie slovo. Rabíni zasväcovali celý svoj život štúdiu Božieho slova a keď dosiahli 45 rokov, teda keď už boli starší, vkladali sa na nich ruky, čím sa im odovzdával „Mojžišov duch“. To bol dôvod ich prestíže!

Problém je v tom, že rabíni vykladali Božie slovo podľa svojho presvedčenia, podľa vlastných predstáv. Preto deformovali význam Slova. Už Jeremiáš povedal: „*Svojimi výkladmi, meníte Pánov zákon na lož.*“ Posolstvo je aj pre nás je veľmi aktuálne: Zúčastňujeme sa na živote kresťanského spoločenstva, počúvame katechézu, ale skúsme sa spýtať sami seba: Nemáme sa aj my nechať vytrhnúť z istých náboženských presvedčení? Nechať našu myseľ a srdce očistiť od istého Božieho obrazu, ktorý je stále pohanský a nie je obrazom tej Božej tváre, ktorú vidíme žiarit na Ježišovej tvári? Pokiaľ sa nenecháme vytrhnúť z našej falošnej predstavy o Bohu - ak sme jej dovolili vstúpiť do svojho vnútra, ale pritom nie je evanjeliová - nikdy sa plne nedokážeme zapojiť do ponuky nového sveta, ktorý ponúka Ježiš.

„*Keď Ježiš začína hovoriť v synagóge, všetci sú ohromení jeho učením, pretože učil s autoritou.*“ Čo to znamená, učiť s autoritou? Jednoduchí a úprimní ľudia okamžite rozoznajú, že v určitom posolstve je prítomné Božie slovo. Ľud rozpozna prorokov, ktorí hovorili v mene Pánovom. To isté sa udeje aj v tej synagóge do ktorej Ježiš vstúpil. Ľudia si všimnú rozdiel medzi katechézou rabínov a novostou Božieho slova. Slovo Ježiša je provokatívne, podnetné, nenecháva veci také, aké doteraz vždy boli. Slová rabínov naopak, necháva každého „na pokoji“, nikoho nevyrušujú. V skutočnosti človek okamžite vidí rozdiel medzi týmito dvoma katechézami. Keď Ježiš začne hovoriť

v synagóge sa stane vždy niečo mimoriadne. Účinok jeho slov a jeho posolstva vyvoláva zázraky.

V dnešnej evanjeliovej pasáži si vypočujeme príbeh uzdravenia, ktorý Ježiš vykonal v synagóge, a túto epizódu si prečítame ako podobenstvo, ktoré chce, aby sme pochopili, čo sa deje tam, kam prichádza Ježiš, tam, kde príde jeho evanjelium. Aj dnes sa tam totiž vždy sa stanú úžasné veci. Počúvajte:

A práve bol v ich synagóge človek posadnutý nečistým duchom. Ten vykrikoval: „Čo tá do nás, Ježiš Nazaretský? Prišiel si nás zničiť? Viem, kto si: Boží Svätý.“ Ježiš mu prísne rozkázal: „Mlč a vyjdi z neho!“ Nečistý duch ním zalomcoval a s veľkým krikom z neho vyšiel.

V ich synagóge je človek posadnutý nečistým duchom. Evanjelista hovorí: „v ich synagóge“, pretože tohto posvätného miesta sa zmocnili zákonníci a rabíni, ktorí namiesto toho, aby sa tam učilo skutočné Božie slovo, vstúpili do ľudí tradície vymyslené ľuďmi. Čo je to tento nečistý duch, ktorý ovláda posadnutú osobu?

V čase Ježiša ľudia nemali vedecké poznatky, ktoré máme dnes. Choroby boli pre nich chorobami a to je všetko. Ak niekto spadol zo stromu, zostal ochrnutý, nevyháňali z neho zlých duchov, či démonov. Ale ak na druhej strane išlo o psychické alebo psychiatrické choroby, ako napríklad epilepsie, neurózy, schizofrénie, mdloby... potom hovorili, že to bol zlý duch, ktorý potom nabádal ľudí konať gestá a činnosti, ktoré neboli v súlade so správaním zdravého človeka. Povedali, že sú to títo zlí duchovia. Čo robili, aby ich vyliečili? Vo všetkých náboženstvách staroveku sa používala prax exorcizmu, existovali obrady, gestá, ktoré potom často hraničili s mágiou, vyslovovali sa posvätné formuly, vzývali sa mená slávnych ľudí atď. Ježišove exorcizmy sú úplne odlišné. Ježiš neuchýli ku gestám alebo magickým formulám. On ohlasuje Slovo, ktoré uzdravuje ľudí.

Prečo potom aj on hovorí o vyhánaní zlých duchov? Nie je preto, aby potvrdil existenciu diablov. Používa jazyk svojho ľudu, prispôsobuje sa mysleniu a k chorobe sa približuje tak ako to zodpovedá kultúrnym kategóriám svojej doby ... hovorí ako každý, o zlých duchoch a démonoch. Evanjelista Lukáš nám v skutočnosti hovorí, že keď Ježiš vylieči Petrovu svokru, pohrozil horúčke (porov. Lk 4, 39). Neznamená to, že horúčku považuje za diabla. Nie! Jednoducho používa zaužívaný štýl jazyka. Realita je taká, že Ježišovo slovo uzdravuje, poľudšťuje človeka.

Posadnutý nečistým duchom. Keď hovoríme o duchu, ktorý ovláda osobu, máme na mysli silu, energiu, ktorá hýbe človekom a ktorá môže viesť človeka smerom k životu alebo smerom k smrti. Ak ho vedie k životu, ak je to sila, ktorá vedie k vykonávaniu krásnych, poľudšťujúcich gest – vtedy sa hovorilo, že to je čistý duch, duch života, ktorý vychádza od Boha. Na druhej strane, ak táto sila prítomná v človeku núti človeka vykonať gestá ktoré ponížujú ľudskosť - potom sa hovorilo o ovládaní duchom smrti, nečistým duchom.

V synagóge je tento muž, ktorý je posadnutý silou smrti. Zdá sa, že nevstúpil do synagógy až keď už začala liturgia. Zdá sa, že už je v synagóge dlhšie, že nikoho nevyrušoval, že tam bol ticho. Začne však vybuchovať, keď Ježiš začne ohlasovať svoje Slovo a začne učiť. Prečo reaguje takto? Tento muž v synagóge vždy počúval katechézy rabínov. Pri nich zostával vždy pokojný, lebo učenie rabínov ho nevyrušovalo, ale keď príde niekto, kto hovorí o Bohu spôsobom ktorý je iný, kto učí Božie slovo autentickým spôsobom, nie podľa takej tradície ako on chce, potom démon ktorý je v ňom vybuchne.

Aby sme to pochopili, uvediem jeden príklad. Kto už od útleho detstva prijal obraz Boha ako spravodlivého a vždy počul iba toto kázanie, zostáva pokojný, kým nepríde niekto, kto hovorí novým jazykom. Potom vo svojom vnútri počuje diabla, ktorý ho núti vykriknúť, ktorý chce urputne brániť to presvedčenie, ktoré on sám zvnútornil. Hoci o tom nevie, ale je posadnutý diablom, ktorý ho núti chrániť jeho diabolský a falošný obraz Boha; nie je to on, kto hovorí, ale ten diabol, ktorý je v jeho vnútri. Alebo iný príklad: Ak niekto vždy počúval príhovory, v ktorých bol ospravedlňovaný trest smrti, či dokonca vojna, tak ak potom niekto v mene evanjelia začne hovoriť iným jazykom, potom ten, kto doteraz vždy počúval starú náuku okamžite vyskočí a začne reagovať na ochranu tradičnej mentality. Alebo ešte jeden príklad: Kto vyrastal s obrazom hierarchickej, pyramídovej cirkvi, tak vnímal, že počas koncilu bol tento pyramídový obraz obrátený. Cirkev je Boží ľud a v jej vnútri sú služobníci Božieho ľudu – teda tí, ktorí zachovávajú jednotu komunity. Stane sa, že ten, kto vždy počúval tradičný obraz, keď počuje takúto novinu, diabol v jeho vnútri ho vedie k ochrane toho, čo bola tradičná katechéza. Budme opatrní, pretože môžu to byť ľudia, ktorí chodia do kostola, ktorí patria medzi skupiny zbožných. A potom sú namiesto zbožnosti zrazu posadnutí démonmi. Ak sa nenecháme oslobodiť od týchto démonov - a tí, ktorí nás oslobodzujú, nie sú exorcisti, je to Slovo evanjelia, Slovo Krista – tak títo zlí duchovia majú tendenciu chrániť sa.

Čo hovorí tento posadnutý muž? „*Prišiel si nás zničiť*“ Hovorí v množnom čísle. Prečo? Preto, lebo existuje veľa týchto démonov, existuje veľa démonických síl, ktoré vedú k neživotu, ktoré zabraňujú skutočný a plnohodnotný ľudský život. Skúsme sa opäť zamyslieť: Sila, ktorá vedie k morálnej zhýralosti, možno až k strate tých najposvätnějších hodnôt, alebo sila ktorá prejavuje impulzami k nenávisti, alebo násiliu - to sú diabolské sily smrti. Pomyslime na impulzy, ktoré vedú k tomu, aby sme svoj život zviazali s peniazmi, alebo tovarom, alebo s vôľou panovať, či premýšľať iba o tom, ako si „užiť život“ a to stačí... Títo démoni, ktorí rozhodujú o našich rozhodnutiach, nie sú konkrétni diabli. Sú to sily zla, ktoré sú prítomné v každom človeku. Avšak silnejší ako tieto negatívne sily, silnejší je Kristov duch.

Čo robí Ježiš? „*Prísne mu rozkázal: "Mlč a vyjdi z neho"*. Ježiš nereaguje magickými gestami, iba jednoducho hovorí: „*Zatvor ústa a vyjdi!*“ Toto je aj pre nás dôležité posolstvo. Ako sa vysporiadať s týmito démonmi, ktorí nás vedú do neživota?

Nediskutuje sa s nimi, aby sme zistili, či majú pravdu alebo nie, pretože ak sa necháme zapojiť do dialógu, vyhrajú ho oni. Podarí sa im presvedčiť nás, že ich musíme nechať na pokoji v nás samotných. Ježiš presekuje reťaz: „*mlč a chod' von!*“

Uvedme niekoľko príkladov: diabol, ktorý ti navrhuje, čo je pekné a čo škaredé, čo je dobré a čo zlé, ale nie podľa Božieho slova. Má 1000 spojencov a tí Ti hovoria: „*Aj ty sa prispôsob tomu, čo robia všetci, tomu, čo si každý myslí, tomu, čo každý verí, že je správne*“. Ak ho necháš hovoriť, očarí Ťa, rovnako ako očaril Evu had z knihy Genesis. Preto ho okamžite ho vyžeň, umlč a povedz mu, že Ty nie je dom nečistého ducha, ale si Božie dieťa - domom Božieho ducha.

Ďalším príkladom je démon pýchy, ktorý hovorí: „*musíš sa vedieť ukázať, že si viac ako ostatní a že ostatní nie sú nikto v porovnaní s tebou. Musia sa Ti pokloniť a prejavíť ti gestá poslušnosti pretože ty máš veľké schopnosti; teda je to oprávnené, pretože to čo je dôležité sú zásluhy, tak si stojte za svojím.*“ Ak tohto diabla necháte hovoriť, očarí vás, presvedčí vás, že je to tak, že byť človekom znamená dominovať. Satan v knihe Genesis hovorí: „*Ty to nevieš?*“. Ani Peter nevedel, že to bol satan, ktorý v ňom hovoril „*To sa Ti nesmie stať!*“ - on bol presvedčený, že hovorí správne veci, ale bol to spôsob, ako si mysleli všetci ľudia, nebolo to Božie zmýšľanie.

Uvažujme, aby sme v našom živote identifikovali okamihy, v ktorých nás pohýna nečistý duch. Identifikujme týchto mnohých nečistých duchov, duchov smrti. Nečistý démon vykorisťovania hovorí: „*Ak Ti niekto urobil škodu, nesmie sa mu to odpustiť, lebo inak sa nepoučí*“. Diabol Ti hovorí: „*Až kým ho nebudeš vidieť trpieť tak, ako si trpel ty, tak zostaneš psychologicky poznačený. Pomsti sa, inak prejdeš do depresie*“. Ak takéto zmýšľanie okamžite neumlčíš tak, ako to urobil Ježiš, tak ten duch ťa bude navádzať dokonca aj na vraždu. Istotne, nezabiješ ho, ale ak ho postihne choroba, tak budeš prežívať radosť.

Ty nemáš byť domom tohto zlého ducha, ktorý Ťa odľudštuje. Vyhod' ho von! Ak ho nevyhodíš, vrátiš sa naspäť k správaniu, ktoré je typické pre starý svet – svet zvierat. Diabol podsúva najmä falošné predstavy o Bohu. To je veľmi nebezpečné! Hovorí: Boh je ten, ktorý trestá; Boh, ktorý sa hnevá, Boh, ktorý je prísny sudca, a ak sa neospravedlníš, tak Ťa potrestá. Páči sa nám to, pretože v tejto podsúvanej falošnej predstave o Bohu, Boh zmýšľa tak, ako ja sám. Ale pamätaj, že to je diabol, ktorý ti navrhuje tento falošný obraz o Bohu.

„*Nečistý duch*“, keď bol vyhnaný Ježišom, „*zalomcoval ním a vyšiel z neho s veľkým krikom*“. Reakcia tohto posadnutého je násilná. Chce nám povedať, že títo nečistí duchovia nevychádzajú pokojným spôsobom. Reagujú silno preto, lebo chcú zachovať svoju nadvládu. Ježiš napríklad vtedy, keď je obvinený, že je ovládaný „*Belzebulom, kniežaťom zlých duchov*“ hovorí: „*Nikto nemôže vyhnáť silného muža z domu a ukradnúť mu majetok, pokiaľ ho najskôr nezviaže. Až potom môže vyplieniť jeho dom*“. Ježiš hovorí, že títo nečistí duchovia boli veľmi silní, ale teraz prišiel ten, ktorý je silnejší ako oni. Je to Kristus :Jeho Slovo a Jeho Duch.

„*Silne ním zalomcoval*“, pamätajte na to. Keď sa človek nechá oslobodiť od týchto nečistých duchov, cíti v sebe hlbokú tržnú ranu. Ak bol doteraz pripútaný k spôsobu života, ktorý nebol úplne ľudský, tak keď príde Božie slovo, vzniknú aj rany: musia sa zanechať určité tradície, určitá viera ktorá je nezlučiteľná s evanjeliom. To nás môže veľa stáť a môžeme preto aj trpieť.

Teraz si vypočujme reakciu prítomných v synagóge.

Všetci sa čudovali a jeden druhého sa vypytovali: „Čo je to? Nové učenie s mocou! Aj nečistým duchom rozkazuje a poslúchajú ho.“ A chýr o ňom sa hneď rozniesol všade, po celej galilejskej krajine.

Tí ktorí boli v synagóge svedkami zázraku a ktorých a dotklo Ježišovo slovo, tak tých sa zmocnila bázeň. Bázeň nie je strach ako napr. pred nebezpečenstvom. Bázeň je „biblický pocit“ úžasu, údivu, prekvapenia z toho, že ste boli svedkami zázraku, ktorý bol vykonaný slovom plným sily. Sily, ktorá nie je ľudská, ale je božia, pretože iba božská sila je schopná prekonať určitých démonov.

Posolstvo úryvku je pre nás veľmi aktuálne a dôležité. Dnes sa ocitáme vo svete, kde vládnu a stále zúria démoni, ktorí odľudšťujú. Dokonca aj v cirkvi sú démonické sily, ktoré presadzujú hľadanie moci, prestížnych pozícií, alebo výhody z ekonomického hľadiska, alebo aj vo svete čelíme pokrytstvu, klamstvám, pred ktorými sú ľudské sily bezmocné. Prípadne ,keď pozorujeme určité štruktúry, určité inštitúcie, ktoré sa zdajú skutočne diabolské, pretože vyhladujú ľudí, či celé národy; či tvárou v tvár istým kultúram, istým zvykom a tradíciám, ktoré diskriminujú ženy, diskriminujú najslabšie osoby. ... Títo démoni sa zdajú nenapadnuteľní, nezničiteľní a to aj preto, že oni riadia komunikačné prostriedky, držia ekonomickú moc, skrátka zdá sa že sú nepremožiteľní. Snažíme sa ich premôcť pomocou všetkých našich ľudských síl ... ale nedarí sa nám to. Nevládzeme, nemôžeme to urobiť. Vyžaduje sa Božia sila a táto božská sila je prítomná v evanjeliu. Človek je stvorený ako dobrý, do akejkoľvek kultúry by patril, je stvorený pre evanjelium. A keď počuje evanjelium, tak evanjelium preniká do srdca človeka a človek potom hovorí: „*Ježiš má pravdu, pretože toto je Slovo, ktoré pochádza od Boha a predstavuje nám spôsob života, akým môžeme byť skutočnými ľuďmi!*“

Zdroj: Fernando Armellini 4a Domenica del Tempo Ordinario anno B

https://www.youtube.com/watch?v=FubtpYqyc3o&feature=emb_logo

Preklad: ThLic. Marek Iskra

Archív: <http://rodinabb.sk/liturgia-rodiny/>